

Linköpings kommun
kommun@linkoping.se

2018-03-20
Dnr 400-2016:11433

Rektor vid Hjulsbroskolan
anna.samuelsson@linkoping.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolbibliotek som
pedagogisk resurs vid Hjulsbroskolan i Linköpings
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Skolbibliotek som pedagogisk resurs. Syftet är att granska om och hur skolan använder skolbiblioteket som pedagogisk resurs för att främja elevers lärande.

De övergripande frågeställningarna är:

- I vilken utsträckning använder skolan skolbiblioteket som en integrerad del i den pedagogiska verksamheten?
- I vilken utsträckning tar rektor ansvar för en väl fungerande samverkan mellan skolbibliotek och lärare.

Granskningen genomförs i årskurserna 4-6 i 20 grundskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida¹. *Skolbibliotekarie är inte en officiell titel på en yrkeskategori. I granskningen använder Skolinspektionen titeln "skolbibliotekarie" i de fall rektor använder begreppet om personal som arbetar med skolbiblioteket.*

Hjulsbroskolan, i Linköpings kommun, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Hjulsbroskolan den 8 och 9 mars 2018. Besöket genomfördes av Magnus Jonasson och Anna Wide. Intervjuer med elever, lärare, skolbibliotekarie, rektor samt besök i skolbiblioteket har genomförts. Hjulsbroskolan är en kommunal skola belägen i Linköpings kommun.

Hjulsbroskolans skolbibliotek är beläget centralt i skolans lokaler intill skolans matsal och fritidsverksamhet. Skolbiblioteket är ett av Linköpings tjugotre fokusbibliotek. Kommunens biblioteksplan omfattar även fokusbibliotekens verksamheter. Centrala mål för fokusbiblioteken beslutas av skolbibliotekschefen. Skolbiblioteket är bemannat med en skolbibliotekarie som har lärarutbildning och som tjänstgör sjuttiofem procent som skolbibliotekarie och tjugofem procent som speciallärare på skolan. Skolbibliotekschefen är chef för skolbibliotekarier. Dock med undantag för skolbibliotekarien vid Hjulsbroskolan där rektorn är chef för skolbibliotekarien. Detta då det tillsatts en lärare internt som skolbibliotekarie inför detta läsår. Skolbiblioteket är öppet måndag till fredag mellan 07.45 – 16.30 och bemannat av skolbibliotekarie mellan 08.00 – 14.00. Skolbiblioteket innehåller bland annat skönlitteratur, faktalitteratur och tidskrifter. Det finns tillgång till såväl lättläst som mer avancerad barn- och ungdomslitteratur. Det finns även tillgång till inläst litteratur för elever som är i behov av det.

¹ <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolbibliotek/>

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolbibliotekets verksamhet vid Hjulsbroskolan till delar är en integrerad del av skolans undervisning och främjar elevernas lärande och utveckling. Skolbibliotekets verksamhet används utifrån olika elever och elevgruppers behov men främst som en pedagogisk resurs i ämnena svenska, samhälls- och naturorienterande ämnen. Skolbibliotekets verksamhet och dess olika aktiviteter främjar elevernas läsförmåga och läsintresse. Skolbibliotekarien deltar i ett antal aktiviteter ute i klassrummen i form av exempelvis lässtunder, bokprat och textbearbetning. Utöver detta ansvarar skolbibliotekarien även för olika aktiviteter kopplade till skolbiblioteket och dess verksamhet inom ramen för fritidsverksamhet på skolan. Varje klass har även schemalagda tider då de går till skolbiblioteket och lånar och lämnar tillbaka "bänkböcker" och böcker som de lånar hem.

Granskningen visar vidare att eleverna har ett systematiskt och väl utvecklat inflytande över skolbiblioteket och dess verksamhet genom bland annat klass- och bokråd. De har stora möjligheter att påverka såväl inköp av ny litteratur genom bokrådet samt aktiviteter som genomförs inom ramen för skolbibliotekets verksamhet. Exempel på det sistnämnda är att eleverna bland annat röstar fram månadens författare och genomför "bokfestivalen", vilka är en litterär motsvarighet till melodifestivalen och de bokbytdagar som hålls i samband med denna.

Skolbibliotekets verksamhet är väl synliggjord. Bland annat anslås det löpsedlar ute i korridorerna när ny litteratur är på gång in, boktips är väl exponerade i skolbibliotekets fönster ut mot skolgården och på elevernas bord i skolmatsalen finns boktips i menyhållare. Skolbiblioteket synliggörs även genom de olika aktiviteter som skolbibliotekarien genomför inom ramen för skolbibliotekets verksamhet i form av bland annat bokprat, boklov och bokteater.

Skolinspektionen bedömer att rektorn till delar tar ansvar för att se till att förutsättningar för en väl fungerande biblioteksverksamhet finns. Detta genom att exempelvis se till att skolbiblioteket är bemannat med en skolbibliotekarie och att skolbiblioteket är öppet för elever under hela skoldagen. Skolinspektionen bedömer även att rektorn har kännedom om vilken betydelse en väl fungerande skolbiblioteksverksamhet har för elevernas kunskapsutveckling.

Däremot bedömer Skolinspektionen att vissa förutsättningar behöver stärkas för att ytterligare stimulera skolbibliotekets utveckling till att fungera som pedagogisk resurs i verksamheten.

Bland annat behöver lärarna använda skolbibliotekets verksamhet som en pedagogisk resurs i fler ämnen. Skolbibliotekariens uppdrag och vilka förväntningar som finns på att använda skolbiblioteket som en pedagogisk resurs i undervisningen behöver även tydliggöras. Skolbiblioteket behöver också vara en del av kvalitetsarbetet för att synliggöra och se vilka förutsättningar och behov som finns för att använda och utveckla skolbiblioteket som en del av den pedagogiska verksamheten. Det är också av betydelse att skolbiblioteket är en del av kvalitetsarbetet för att kunna följa upp och utvärdera vilken effekt insatta åtgärder har på elevernas kunskapsutveckling i förhållande till skolbibliotekets verksamhet och hur det har använts som en del i elevernas undervisning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Hjulsbroskolan i stora delar har ett väl fungerande arbete inom det granskade området men behöver utveckla sitt arbete med att använda skolbiblioteket som en pedagogisk resurs för att främja elevernas lärande samt stärka deras digitala kompetens.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

Utvecklingsområde 1

- Rektorn behöver se till att skolbibliotekets verksamhet används av lärarna på ett likvärdigt sätt i olika ämnen. I detta arbete ingår även att tydliggöra skolbibliotekariens uppdrag och tydliggöra vilka förväntningar rektorn har på att lärarna ska använda sig av skolbibliotekets verksamhet som en pedagogisk resurs i undervisningen.

Granskningen visar att det varierar i vilken grad skolbibliotekets verksamhet används av lärarna som pedagogisk resurs i de olika ämnena. Av intervjuerna framkommer att skolbiblioteket främst används i ämnena svenska, samhällsorienterande- och naturorienterande ämnen och i viss mån i ämnet engelska. I övriga ämnen används skolbiblioteket mer sällan eller aldrig. Alla klasser i årskurs 4 – 6 har schemalagda tider på skolbiblioteket för in- och utlåning av litteratur. Eleverna lånar då framför allt litteratur i form av "bänkbok" som de använder i ämnet svenska eller lånar litteratur som de läser hemma. Granskningen visar vidare att det inte finns några organiserade former för skolbibliotekarien och lärarna där de träffas och planerar delar av undervisningen tillsammans. Samplanering sker på uppkommen anledning som när skolbibliotekarien och lärarna ska genomföra arbetsområden tillsammans, exempelvis arbete med klassiker i ämnet svenska i årskurs 6 och fabler i ämnet svenska i årskurs 4. Rektorn uppger i intervju att skolbibliotekarien vet när de olika lärarna har sina planeringstider så att hen kan gå dit. Rektorn uppger fortsättningsvis att det kan ha flera orsaker till att en del lärare inte använder sig av skolbibliotekets verksamhet som en pedagogisk resurs i undervisningen. Lärarna kan exempelvis vara vana vid att arbeta på ett visst sätt, att undervisningen fungerar väl ändå medan någon lärare anser att de inte hinner.

Med anledning av den reviderade läroplanen för grundskolan² vill Skolinspektionen påpeka vikten av att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolbibliotekets verksamhet ska användas i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga.³

Granskningen visar vidare att inte finns ett tydligt uttalat uppdrag för skolbibliotekariens arbete. Det finns inget uppdrag uttalat från rektorns sida och lärarna uppger att de inte vet hur skolbibliotekariens uppdrag ser ut då det inte är något som de har pratat om.

Avslutningsvis uppger lärarna att det inte heller finns några uttalade förväntningar från rektorns sida om hur, och i vilken omfattning, de ska ta del av och använda sig av skolbiblioteket som en pedagogisk resurs i undervisningen.

Utvecklingsområde 2

- Rektorn behöver se till att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas digitala kompetens inom medie- och informationskunnande och källkritik (MIK).

Granskningen visar att skolbibliotekets verksamhet inte används som en del i undervisningen för att stärka elevernas digitala kompetens. Av granskningen framkommer att föregående skolbibliotekarie deltog i stora delar av lärarnas undervisning i källkritik. Föregående skolbibliotekarie har även tillsammans med lärarna i årskurs 4 – 6 arbetat med sociala medier i undervisningen. Detta bland annat utifrån Skolinspektionens ställningstagande och förtydligande om att skolorna måste jobba även med det som händer hemma och som har en koppling till skolan. Nuvarande skolbibliotekarie uppger att hen varit på studiebesök på andra skolbibliotek som har kompetens inom MIK och deltagit i en utbildningsdag i MIK som anordnats i regionbibliotekens regi. Skolbibliotekarien hoppas på att bli mer delaktig i undervisningen i källkritik framöver.

Av den reviderade läroplanen för grundskolan framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolbibliotekets verksamhet ska användas i undervisningen för att stärka elevernas digitala kompetens.⁴

Av intervju med elever framkommer att de hittills inte har fått någon undervisning i medie- och informationskunnande.

Avslutningsvis framkommer i intervju med rektorn att det för närvarande pågår en diskussion i Linköpings kommun om vad undervisningen i medie- och informationskunnande ska innehålla och hur den ska utformas inför att bestämmelserna i den reviderade läroplanen träder i kraft inför höstterminen.

Utvecklingsområde 3

- Rektorn behöver se till och ta ansvar för att skolbibliotekets verksamhet blir en del av Hjulboskolans kvalitetsarbete.

² I den för grundskolan reviderade läroplanen som blir tvingande från och med den 1 juli 2018, men får tillämpas från och med den 1 juli 2017, har skolbiblioteket en utpekad roll när det gäller att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. (2.8 Rektors ansvar).

³ Ibid

⁴ Ibid

Granskningen visar att skolbiblioteket vid Hjulsbroskolan inte är en del av skolenhetens kvalitetsarbete. Inför granskningen har Skolinspektionen tagit del av ett så kallat förväntansdokument benämnt "Genomgång av kvalitetsindikatorer Hjulsbroskolan, skolbibliotek 16/17". I detta dokument saknas det mål för skolbibliotekets verksamhet och uppföljning och analys av dessa.

Lärarna brukar diskutera elevernas kunskapsresultat utifrån detta dokument men inte med fokus utifrån skolbiblioteket. Flertalet lärare uppger att skolbibliotekets verksamhet i dagsläget inte är en del i det systematiska kvalitetsarbetet vid skolenheten utan att *det [skolbiblioteket] är i det närmaste osynligt i skolans kvalitetsarbete.*

Skolinspektionen har även inför granskningen tagit del av en handlingsplan för Hjulsbroskolans skolbibliotek. Hjulsbroskolans skolbibliotek är som tidigare framkommit ett fokusbibliotek och målen i handlingsplanen är gemensamma för samtliga fokusbibliotek i kommunen. Målen i handlingsplanen följs dock inte upp i skolenhetens kvalitetsarbete utan de förväntas uppfyllas under den period de är uppsatta för. Dessa mål sätts upp centralt i kommunen och beslutas av kommunens bibliotekschef.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **21 september 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Göteborgsregionen, Box 2320, 40315 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2006:11433) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Roland Fallström

Enhetschef

Signerat av: Roland Fallström

X Magnus Jonasson

Utredare

Signerat av: Magnus Jonasson

Bilaga 1 – författningsstöd

Bilaga 2 – mall för redovisning till Skolinspektionen

Bilaga 1: Författningsstöd

Skolbibliotek

Skollagen (2010:800):

Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek (2 kap. 36 § skollagen).

Förarbeten

Proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s 661

Paragrafen innebär en skyldighet för alla skolhuvudmän för de uppräknade skolformerna att anordna sin verksamhet så att eleverna har tillgång till skolbibliotek för att stimulera skolelevernars intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen. Hur detta anordnas måste kunna variera från skolenhet till skolenhet.

Proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s 284

Med skolbibliotek brukar vanligtvis avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Regeringen anser att skolbiblioteken spelar en så viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen att det är motiverat med en egen bestämmelse i skollagen. Regeringen anser dessutom att det är självklart att även elever i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i motsats till dagens reglering omfattas av bestämmelsen. Som en följd av regeringens förslag i övrigt omfattas även fristående huvudmän av förslaget.

Enligt regeringens uppfattning har de allra flesta skolor i samtliga skolformer redan i dag tillgång till skolbibliotek på ett eller annat sätt. Tillgången till skolbibliotek måste kunna anordnas på olika sätt beroende på de lokala förhållandena vid varje skola. En liten skola på landsbygden kan ha behov av andra lösningar än en stor skola i en stor stad. Därför måste anordnandet av skolbibliotek kunna se olika ut utifrån varje skolas eller elevernas olika behov och förutsättningar. Regeringen föreslår således att eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek men att organiseringen av skolbiblioteksverksamheten ska vara flexibel.

Bibliotekslagen (2013:801):

I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet (1 § bibliotekslagen)

Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek (10 § bibliotekslagen).

Skolbibliotekets ändamål

Bibliotekslagen (2013:801):

Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (2 § bibliotekslagen).

Likvärdig utbildning

Skollagen 2010:800:

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s 638

Begreppet "likvärdig" innebär inte att utbildningen ska vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar. Det finns olika vägar att nå de fastställda målen. Hänsyn ska tas till barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns utrymme för anpassningar av undervisningen och organisationen av utbildningen till behoven hos olika barn och elever, så länge de tillförsäkras lika tillgång till likvärdig utbildning.

Rektor tar ansvar för skolbiblioteket som pedagogisk resurs

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, reviderad 2017

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg (2.8 Rektorns ansvar).
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens (2.8 Rektorns ansvar).

Värdegrundsarbete

Skollagen (2010:800):

Målinriktat arbete

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§ (6 kap. 6 § skollagen)

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).

Proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, s 320

Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan samt att skolan även involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rutiner för att säkerställa samverkan och

kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet.

Prioriterade grupper

Bibliotekslagen (2013:801):

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information (4 § bibliotekslagen).

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska (5 § bibliotekslagen)

Kvalitetsarbete

Skollagen (2010:800):

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå (4 kap. 4 § skollagen).

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls (4 kap. 5 § skollagen).

Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras (4 kap. 6 § skollagen).

Kompetensutveckling

Skollagen (2010:800):

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling.

Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Förarbeten:

Proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet s 661

Bestämmelsen, som här gäller samtliga huvudmän inom skolväsendet, avser att tydliggöra att huvudmannen ska ge förutsättningar, bl.a. ekonomiskt och tidsmässigt, för kompetensutveckling. Enligt andra stycket, som delvis motsvarar 2 kap. 7 a § i 1985 års skollag, har huvudmannen ett ansvar för att all personal vid förskole- och skolenheterna får kännedom om de föreskrifter som gäller för skolväsendet. I nyss nämnda bestämmelse gäller detta bara för den undervisande personalen. I den föreslagna skollagen har detta alltså utvidgats till att avse all personal. För den icke undervisande

personalen handlar den nödvändiga insikten om framför allt de föreskrifter som rör skolans värdegrund etc., t.ex. 6 kap. om åtgärder mot kränkande behandling.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, reviderad 2017

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (2.8 Rektorns ansvar).

Bilaga 2: Mall för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde 1: <i>Ange utvecklingsområdet i sin helhet</i>
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: <i>Ange utvecklingsområdet i sin helhet</i>
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 3: <i>Ange utvecklingsområdet i sin helhet</i>
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: